

SZAVANTUL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
 Helyben háshoz hordva: Vidékre postán szállítva.
 Egész évre . . . 36 korona Egész évre . . . 40 korona
 Negyedévre . . . 9 korona Negyedévre . . . 10 korona
 Egyes szám ára 16 fillér.

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
 Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. Telefon: 2-63.
 A szerkesztőség kéziratok visszafizetése és hirdetések
 szállítására nem vállalozik. Kiadóhivatalhoz intézendők

A békének sohasem volt több alapja, mint most.

Amerika a béke legfőbb gondja.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Bernből jelentik: A lapok egyértelműen megállapítják, hogy a német visszavonulás befejezést nyert. Az optimista felfogásnak a békét illetőleg sosem volt komolyabb alapja Oroszország összeomlása óta, mint most.

Bern, szeptember 10. Az Interessantes Blatt szerint a német haderőt átcsoportosították. A központi hatalmak nem tekinthetők legyőzötteknek, kétségtelen, hogy az európai hadviselő államok most jutnak el a háború újabb kríziséhez. A békebarátok legfontosabb gondja most Amerika.

A szlavóniai és a fiumei magyar kérdés.

— Politikai munkatársunktól. —

Politikai körökben most közbeszéd tárgya az a legutóbb kipattant hír, mely szerint Szlavóniát Magyarországhoz közvetlenül visszacsatolnák, Fiumét kibővíttenék s azonfelül Cattarót is közvetlenül Magyarország kapná meg. Bosznia nagyobbik része és Dalmácia viszont Horvátországhoz csatolnák és így egyesítenék a mai magyar-horvát kapcsolat keretén belül Magyarországgal.

Ez a megoldás Magyarországnak a háború alatt hozott áldozataiért megfelelő jutalmat adna és lehetővé tenné a délszláv kérdés megoldását is.

A három szlavin vármegyére Magyarországnak ősi joga van. Azok 1848-ig éppen olyan magyar megyék voltak, akár Bihar vagy Somogy, az 1848-iki törvények szerint képviselőket is közvetlenül küldötték a magyar országgyűlésre. Lakosságuknak igen tekintélyes része magyar, például Szerémszék magyarabb, mint Beszterce-Naszód vagy Arvamegye. A szlavóniai magyarságot és németséget a horvát sovinizmus elnyomja, valósággal hősi kitartással kell ottani véreinknek az elhorvátosítás ellen védekezni. Ezt a három megyét csak az abszolutizmus szakította el tőlünk s Deák Ferenc a szomorú tények kényszerítő hatalmával számolt, mikor a három ősi magyar vármegyét ráírta áldozatul a horvátoknak ama bizonyos fehér lapra. Teljes joggal visszakövetelhetjük a horvátoktól s felszabadíthatjuk végre hetven éves elnyomás után ott szenvedő testvéreinket.

Fiume területének kibővítése is régi történelmi joga alapuló követel-

és. 1848-ig a magyar tengerparthoz tartozott Fiumén kívül Bukkari és Portaré is, adva volt tehát a lehetőség Fiume fejlesztésére. Az osztrák abszolút kormány az egész magyar tengerpartot szintén a horvátoknak juttatta s 1868-ban alig lehetett belőle Fiumét visszaszerezni. Míg Fiume olyan erősen fejlődött, hogy 1868-iki kereteit régen betöltötte. Tovább fejlesztése érdekében szükséges a magyar tenger mellék történelmi határainak visszaállítását.

Horvátország ezekért természetesen kárpótlást követel — meg is kaphatja, ismét szigorú történelmi alapon. Bosznia mai területének egy része, Bihács vidéke, valamikor Horvátországhoz tartozott. Azonfelül a Szávától délre voltak a sói és ozorai bánóságok; ezek és még egy megfelelő további terület Horvátországot jelentékeny gyarapodáshoz, sokkal nagyobb új területhez juttatná, mint a három szlavin megye. Nem tévesztendő szem elől, hogy Szlavónia szláv lakossága nem horvát, hanem szerb, akiket a horvát kormány nem volt képes eléggé hozzákapcsolni a magyar birodalomhoz. Az állam biztonsága szempontjából ezek a szerb elemek erősebb kézben lesznek magyar közigazgatás alatt, viszont cserébe értük Boszniából horvát többségű lakossággal bíró területet kapna Horvátország. Fiume területének kibővítéséért is bőséges kárpótlást nyernének a horvátok Dalmáciában.

Cattarónak közvetlenül Magyarországhoz csatolása bölcs politikai előrelátásra vall. Cattaró nem tartozott soha

a régi történelmi Dalmáciához. Ez a város lesz Pola mellett a jövőben második hadi kikötőnk s a paritás úgy hozza magával, hogy ha az osztráknak van Trieszt mellett Pólája, nekünk is legyen Fiume mellett Cattarónk. A déli Adriának ez a gyöngye csak magyar kézben, mint új „corpus reparatum“, lehet haditengerészetünknek másik biztos bázisa.

A magyar és a horvát érdekeknek ez az igazságos kiegyenlítése a jövő fejlődésnek olyan perspektíváját nyitja meg, mely a legszebb reményekre jogosít. Végre egy magyar kérdést is észrevettek politikusaink és méltónak találták a vele való foglalkozásra.

* Besszarábiát nem akarják Romániának adni. Bukarestből jelentik: Ukrán ügynökök az elmúlt napokban orosz és román nyelvű röpiratokat nyomattak és ragasztottak ki Kisenev utcáin. A röpirat tartalma a következő:

— Besszarábia lakóihoz! Ébredjétek már fel, abból az álomból, amelybe lelkiismeretlen kufárok juttattak benneteket! Lássátok be, hogy a néptanács ez év tavaszán eladott benneteket Romániának. Pedig Románia olyan kicsiny állam, hogy semmit sem seghet rajtatok, mert sem kulturája, sem ipara nincs. Ha háborúja idején Oroszország nem látta volna el mindennel, úgy az oláh katonának még bocskora sem lett volna. Akkor sem tudott, most sem tud élelmiszereket adni nekik és erőszakkal azt is elviszik amitek van. És ha ellenszegültök, amint ezt a nap-nap után előforduló szomorú esetek bizonyítják, akkor az oláh katonák agyba főbe vernek benneteket. Ne habozzatok tehát egy percig sem tovább, hanem kérjétek meg a szomszédos Ukrajna hetmanját, hogy hasson oda, miszerint Besszarábia bekebeleztesse Ukrajnába, ahol mindenek bővében lehetnek és ahol mint Krisztus testvérei élhettek egymással és nem mint Románia rabszolgái.

Mit tárgyal a városi közgyűlés.

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, csütörtökön délután tartandó közgyűlése elé elég fontos ügyek kerülnek.

Mindjárt a gyűlés elején választás lesz; betöltik a dr Nemes Áron halálával megüresedett tisztviselői állást. Mind a négy pályázó megfelelő képesítéssel bír, a törvényhatóság többsége azonban dr Ertler Mór mellé tömörül, aki már évtizedek óta áll Nagyvárad város szolgálatában s négy év óta mint helyettes tisztiorvos működik.

Bizonyára lesznek felszólalások a törvényhatóságok átiratánál, nevezetesen Kiskükölkömegyének a főrendiház reformjáról szóló feliratánál.

Sorra kerül a város 1916. évi zárszámadása, amely miatt már több interpelláció hangzott el.

Ismét a törvényhatóság elé kerül a sertéshizlaló telep bérletének ügye.

A közgyűlés tárgysorozata különben a következő:

1. Polgármester havi jelentése.
2. Elhalálozás folytán megüresedett tisztviselői állás választás utján való betöltése.
3. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur leirata a vöröstoronyi utirányú nemzetközi fővonalként való kifejlesztése és balkán expedice vezetése tárgyában.
4. A m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur leirata a városi kislakások építése tárgyában.
5. Kiskükölkö városi pártolási végett megküldött felirata a főrendiház reformja tárgyában.
6. Győrvármegye pártolási végett megküldött felirata a jelenlegi maximális és rekvirálási rendszer megszüntetése, s a szabadkereskedés visszaállítása tárgyában.
7. Debreczen szab. kir. város felirata a központok államosítása s az ipar és kereskedelemnek a maga természetes és törvényes jogaiba való visszahelyezése tárgyában.
8. Veszprémmegye közönségének pártolási végett megküldött felirata a lóosztályozás alkalmával alkalmasnak talált lovak térítési összegeinek mikénti megállapítása tárgyában.
9. A tanács a városi bábkáról szóló szabályrendeletét tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
10. A tanács javaslata a Nagyvárad Takarékpénztártól közlélmzési célokra felvett 800.000 koronás folyószámla kölcsönkötelezvény hatályának meghosszabbítása tárgyában.
11. A tanács javaslata közlélmzési célokra 1500000 K folyószámla kölcsön felvétele tárgyában.
12. A tanács a házépítési s az ezzel kapcsolatos alapok és alapítványok 1916. évi zárszámadását tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
13. A tanács a házépítési tárgyalás kezelt idegen alapítványok 1918. évi költségelőirányzatát tárgyalás és elfogadás végett beterjeszti.
14. A tanács jelentése a sertéshizlaló telep bérlete tárgyában.
15. A tanács javaslata a nagyvárad i. szentegyletnek temetés céljaira terület átengedése iránti kérelme tárgyában.
16. A közigazgatási bizottság jelentése a közigazgatásnak 1918. évi első félévi állapotáról.
17. A tanács javaslata Klein Ede Izsák nagyvárad lakosnak lóhús árusítása engedélyezése iránti kérelme tárgyában.
18. A tanács javaslata Adorján Gyula katonai gyógyszerésznek kémiai és bakteriológiai laboratórium felállítását iránt tett ajánlatára.
19. A tanács javaslata az időközben megválasztott és kinevezett tisztviselők és alkalmazottak háborús segélyének folyósítása tárgyában.
20. A tanács javaslata az 1916. évi november elseje után városi szolgálatba lépett közig. alkalmazottak 1917. évi háborús segélyéről szóló kimutatás elfogadása tárgyában.
21. A tanács javaslata a katonai és kórházi ügyosztály megjutalmazására megszavazott összeg fedezetének ki-

jelölése iránt. 23. A tanács előterjesztése Tóth János városi utkaparó nyugdíjazása tárgyában. 24. A tanács javaslata özvegy Szarka Ignácné városi számtiszt özvegyének végkielégítése és részben kegydíj megszavazása tárgyában. 25. Kasza Dezső havidíjas fellebbezése elbocsátását kimondó polgármesteri határozat ellen. 26. Bereczky Géza II. osztályú vármellenőr családi pótlék kiutalása iránti kérelme. 27—33. Fizetési előleg és szabadság engedélyezése iránti kérelmek.

Delbrück tanár cikke a béke előfeltételéről.

Berlin, szeptember 10.

A Preëssische Jahrbüchen most megjelent füzetében Delbrück tanár hosszabb tanulmányt tesz közzé, melyben annak a nézetének ad kifejezést, hogy a nagynémetek nagyon sokban okai a háború kitörésének, sőt őket terheli a felelősség a háború meghosszabbításáért is.

Delbrück megírja, hogy a nagynémetek állították fel azt az elméletet, hogy a békekötéssel Németországnak annyira meg kell növelnie hatalmát, hogy senki ne merje megátámadni.

A birodalmi gyűlésen még dr Spahn és mások, sőt még a szabadelvűek is támogatták a nagynémetek hadicéljait.

A birodalmi gyűlés július 19 én ugyan felkínálta a meggyezéses békét, a kormány azonban nem ezen az alapon járt el és a keleti béke megkötésénél is eltért ettől az uttól.

Kiméltlenül bánik el ezután Delbrück a tengeralattjáró hajók harcának híveivel, akik sok embert, még pedig a legmagasabb állásokban is arról győzték meg, hogy a korlátlan tengeralattjáró harc rövid néhány hónapon belül fényes békét fog hozni Németországnak. Még gróf Rewentlow is erősen megtámadta ezt a nézetet, mert hiszen a tengeralattjáró harc hozta Németország nyakára Amerikát.

Hogy a békéhez jussunk: Delbrück feltétlenül szükségesnek tartja, hogy Németországban nagytakarítási rendezzenek és kiirtsák belőle a nagynémet-gondolatokat és hadicélokot.

A világ azt követeli és van joga azt követelni, hogy a német nép adjon neki kezességet arról, hogy a nagynémet szellem, a nagyizlés, az erőszak, a művelődésellenesség, a pogányság szelleme nem német szellem.

Elmaradt a király komasága

Tévedésből segélyt kért Ófelségétől.

B. K. nagyvárad i. iparos, rokkant katona, mint említettük, levelet írt király Ófelségének, amelyben segélyt kér annak rendje és módja szerint.

A kérő levelet a kabinetiroda, minden megjegyzés nélkül a belügyminiszterium utján leküldte Nagyvárad városához.

Igy került azután a királyhoz intézett levél a rendőrséghez, hogy B. K. helyzetét vizsgálja meg.

A rendőrség pedig megállapította, hogy

B. K. rendesen dolgozik, még pedig egy segéddel s a napi jövedelme 30 korona; a felesége is teljesen egészséges, szóval nincs olyan állapotban, hogy segélyre szorulna.

A hatóság kihallgatta B. K. iparost, hogy indokolja, miért kért segélyt a királytól, mikor nem szorult rá a segélyre, sőt teljesen megfelelő keresettel bír és megélhetése biztosítva van.

B. K.-t nagyon meglepte a kérdés, mert ő nem folyamodott segélyért Ófelségéhez, arra tényleg nincs is rászorulva. Tévedés van a dologban, mert ő mint rokkant, aki a hazája iránt lerotta kötelességét, arra akarta kérni szeretett királyát, hogy fogadja el szünetelő gyermekének a keresztapaságát.

A kérelmet nem ő írta, hanem egy barátját kérte fel, hogy készítse el helyette az instanciát Ófelségéhez. Az illető nem értette meg az ő szándékát s ahelyett, hogy komának kérte volna fel a királyt, segélyt kért tőle.

Igy most már a király komasága a kutba esett.

Hatvanhat milliót forgatott a vármegye közlélmzése.

Egy év telt le a vármegye közlélmzésének működésében s erről a minden nehézségekkel megspékelt, de szerencsésen átlábolt időszokról most állította össze Elek Mór közlélmzési előadó világos, tiszta és örvendetes jelentését, amely egy cőtudatos vezetésnek hangos sikerét hirdeti.

Legnehezebb viszonyok között állotta meg az a rendszer, amelyet Elek Mór képvisel, a próbát kifogástalanul s nemcsak abban vezetett, hogy árurol gondoskodott, hanem a haszonrészesedést a miniszter szándékainak figyelembevételével a tavalyinak felére csökkentette, tehát a fogyasztókon a legkisebb nyereséget igyekezett biztosítani. A kereskedelmi morál és tisztesség uttörője lett tehát a vármegye eme nagyszerű üzeme, amelynek beszámolója természetesen elsősorban az illetékes szakbizottság elé kerül s azután a közgyűlés mond felőle majd kritikát.

Itt csak annyit közlünk, hogy a megye havonta 250 vagon lisztet kapott; 230 vagon cukrot s 450 métermázsza petrolumot. Tengerije is volt, 60 koronáért adta a Haditermény, amely neki 70 koronába került, tehát ráfizetett, de ezt azért tette, hogy a nép, amely a tengerilisztet fogyasztotta, lehetőleg olcsón jusson hozzá.

A vármegye megszívlelte a miniszternek tavalyi intelmét, hogy 600.000 korona nyereségrészesedés kisse sok, tehát az idén 1 százalék helyett fél százalékra dolgozott, 66 milliónál 660.000 korona helyett 330.000 korona lesz az idén a felesleg.

Igy érthette el, hogy a kenyér- és rozslisztet jutalék nélkül árusíthatta a szegényebb néposztályoknak s csak a nulláslisztnél vett 5 koronát, a főzsliszténél pedig 3 K 50 fillért, a cukornál pedig, miután nagyon lopdosták, fél százalékot, a petrolumnál se többet.

Reális ügyvezetéssel domborította ki a megye közlélmzési hivatala a nagy szociális gondolatot, hogy a dolgozó százezrek javára van minden háborús intézmény. Szemben ezt nem is cselekedhette volna.

A Hindenburg-vonalak előtt.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Basalból jelentik: A Reuter ügynökség haditudósítója jelenti: A francia előnyomulást feltartóztatták. A németek nagy tartalékokkal rendelkeznek, a Hindenburg-állások áttöréséről szó sem lehet.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Bernből a Havas ügynökség jelenti: Hasebruckot és Arrast német nehéz tüzérség lötte. Amiensre bombákat dobtak.

A kancellárválságról szóló hírek koraiak.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) A Berliner Tageblatt írja: A kancellárválságról szóló hírek egyelőre koraiak. Az utolsó szót a választójog érdekében még nem mondták ki. Erről a jövő héten dönt a porosz uralkháza. Egyes német lapok néhány politikai vakondok mondásának tulajdonítják a kancellár válságról terjesztett híreket. Ezen újságok Erzbergerre és Richthofen báróra céloznak.

A buvárhajóharc.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Wolf-ügynökség jelenti: Buvárhajóink a Földközi-tengeren ismét elsüllyesztettek 17000 tonna hajóteret. Ezek közt volt egy francia csapatszallító gőzös, amelyről 50 főnyi legénység eltűnt. Egy buvárhajóknak benyomult az Aegei-tenger egy megerősített kikötőjébe és ott elsüllyesztett egy Juno-osztályhoz tartozó 5200 tonnás angol cirkálót. A buvárhajó a legerősebb tüzérségi ellenhatás ellenére is sértetlenül tért vissza a hazai kikötőbe.

A német sajtó Czernin békecikkeről.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A Tägliche Rundschon és a Deutsches Tagezeitung mint nem kívánatos beavatkozást, a leghatározottabban visszautasítja a Czernin gróf legutóbbi írt cikkét, melyben a békével foglalkozik. Czernin hallgasson legalább addig, míg az általa felidézett osztrák-lengyel nehézségek el nem simulnak.

A terror Oroszországban.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Moszkvából jelentik: A tömegterrorról szóló jelentés szerint kétezer embert végeztek ki. Pétervárot még többet. A terror állandóan fokozódik, Pétervárott 70 forradalmi szocialistát megöltek.

Az antant keleti akciója bukás előtt.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Zürichből jelentik: A Journal szerint az entente keleti akciója kudarcot vall, ha a tél beállta előtt nem tudják a dolgot döntésre vinni.

Berlinben várják az első negyedmilliárd orosz hadikárpótlást.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Az első orosz negyedmilliárd szombat óta utban van Berlin felé. Ez az összeg a bresztlitovszki békeszerződéshez csatolt pótegyezmény értelmében szeptember 10-én esedékes. Estig a birodalmi bank nem kapott értesítést arról, hogy az összeg a kijelölt határállomásra megérkezett volna.

Szibériában vereséget szenvedtek az oroszok.

Rotterdam, szeptember 10. Tokiói jelentés szerint a fehér gárda és a kozákok Blagoveszenszknél Alexejev tábornok vezetésével támadásba mentek át és menekülésre kényszerítették a szovjet csapatokat.

A Wolff-ügynökség esti jelentése.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) A Wolff-ügynökség jelenti 10-én este:
A Peronne és Cambrai uttól délre újabb angol támadások, Ham és Armentin-ut mindkét oldalán francia részlettámadások. Helyi harcok az Ailette mellett.

Harcok az Ailette és az Aisne közt.

Berlin, szept. 10. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Az ellenség részleges támadásai alkalomával Morkentől északra és Yperntől északkeletre kisebb árokrészek az ellenség kezében maradtak. A peronne cambray i országut mindkét oldalán az angolok folytatták támadásaikat. A főlkés Couzeaucourt és Epeby ellen irányult. Az ellenséget visszavertük. A Harecourt és a Peronne cambray i országuttól délre este ismét előretörő ellenséges támadások ismét megghiusultak. Részleges támadások a Holnon Ordonel (Hermanntól délkeletre) és a Ham St Quentin ut mentén a Crosat csatorna mellől az utolsó előtti éjjel visszavontuk előcsapatainkat. Tegnap az Essigny Vendeuil vonaltól nyugatra csak gyenge ellenséges felderítő szakaszokkal állottunk érintkezésben. Részleges harcok az Oisetól délre, tüzérségi tevékenység az Aisnetől északra. Az Ailette és Aisne között a tüzérségi harc déltájban nagyon erőssé vált.

Heves, estig több ízben megismételt ellenséges támadások megghiusultak. Brandenburgi gránátosok különösen kitüntették magukat a védelemben. Az Aisne és a Vesle között visszavertük a franciák előretöréseit. Reimstől keletre, Parroytól délnyugatra (Loharingiai-front) és a Dolleron vállalkozásaink sikerrel jártak.

Ludendorff, első főszállás-mester.

A németek megtorpedózták a Kronprinzessin Ceciliét.

Rotterdam, szeptember 10. Washingtonból jelentik hivatalosan: A Mount Wernon (ezelőtt Kronprinzessin Cecilie) nevű szállító gőzös megtorpedozásánál szeptember 5-én egy torpedónaszád felrobbant, 25 fűtő elpusztult.

Az olasz fronton megélénkült a felderítő tevékenység.

Budapest, szept. 10. A miniszterelnökség sajtóosztály távirata. (Hivatalos.)

Olasz harctér.

Az olasz front számos részén mindkét oldalon megélénkült a felderítő tevékenység
A vezérkar főnöke.

Az osztrák nemzetiségi kérdés az olasz minisztertanácson.

Budapest, szept. 10. (Saját tudósítónktól.) Luganóból jelentik: EPOCHÁ határozott formában jelenti, hogy az olasz minisztertanács legutóbbi ülésén az osztrák nemzetiségi kérdéssel foglalkozott, de határozatot nem hozott.

A tengerészeti hadvezetőség a nagyfőhadiszálláson.

Budapest, szept. 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Scheer tengernagy, a tengerészeti vezérkar főnöke a tengerészeti ha-

vezetőség törzskarával a nagyfőhadiszállásra utazott hosszabb tartózkodásra.

Vörös terror Oroszországban.

Budapest, szept. 10. (Saját tudósítónktól) A Hufvuds Stadsbladed nak jelentik Pétervárról; A semleges államok diplomáciai képviselői szeptember 3 án Odier svájci követ, a diplomáciai kar doyenje részvételével tanácskozást tartottak, amelyen a diplomaták kívánságára a német főkonzul és a magyar és osztrák alkonzul is részt vettek. A tanácskozás résztvevői a német, magyar és osztrák konzulokkal együtt testületileg megjelentek Szinoviev-nál, az északi kommun elnökénél és kijelentették, hogy nem akarnak ugyan Oroszország belügyeibe avatkozni, de a humanitás és a civilizáció nevében a terror és a kivégzések megszüntetését tartják szükségesnek. Szinoviev azt válaszolta, hogy a demarsról nyomban értesíteni fogja a moszkvai kormányt.

A fent említett lap szerint diplomáciai körökben azon a nézeten vannak, hogy az oroszoknak nem volt joguk erőszakkal be nyomulni az angol nagykövetségre és hogy ezzel durva jogsértést követtek el. Az angol tengerészeti attasénak joga volt a nagykövetség védelmében fegyverét használni.

Feloszlatják a porosz képviselőházat?

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A berlini hírek szerint ott számolnak azzal a lehetőséggel, hogy a porosz képviselőházat feloszlatják. A berlini városi hatóságoknak elrendelték, hogy a választási helyiségeket tartsák készen és az előjárók tegyék meg a szükséges lépéseket.

Vilmos császár az esseni Krupp gyárban.

Budapest, szept. 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A császár meglátogatta az esseni Krupp gyárat és ott hosszasan elbeszélgetett Stein hadügyminiszter kíséretében a munkásokkal.

Egy oroszért tiz franciát lőnek agyon.

Budapest, szept. 10. (Saját tudósítónktól.) A Nieuwe Rotterdamsche Courantnak jelentik Párisból: A Journal pétervári tudósítója újabb részleteket közöl az oroszországi rémuraioiról. — A pétervári rendőrhatalóság azon az állásponton van, hogy az Oroszországban levő entente alattvalók foglyoknak tekintendők és ugyanoly elbánásban részesítendők, amilyenben az angolok és franciák saját országaikban és a Murman tengerparton az orosz alattvalókat részesítik. Kijelentik, hogy minden agyonlőtt vörösgárdistáért tiz franciát fognak agyonlőni.

Haltenberger Vilmos
kelmefestő és vegytisztító gyárának
második számú felvételi üzlete,
Szent László-tér, Dell'ortó cég mellett.
Vállal minden szakmájába tartozó munkát, elsőrendű kivitelben, mérsékelt áron.

Hogy lehet burgonyát venni?

A m. kir. közéletmezési miniszter urnak 18500—1916. IX. sz. rendelete folytán tudomására hozom a város közönségének és az érdekelteknek, hogy azok, akik nem burgonyatermelők, vagy akiknek termése háziszükségletüket nem fedezi, saját szükségletükre burgonyát az alábbiak szerint vásárolhatnak:

A vásárláshoz vásárlási igazolvány kell. A vásárlási igazolványt háztartásonként azonban legfeljebb az illető törvényhatóságára szóban megállapított fejadagoknak megfelelő mennyiségre a vásárlásra jogosultaknak lakóhelye szerint illetékes községi előjáróság (polgármester) állítja ki. Ennek kiállításával egyidejűleg az engedélyt nyert fogyasztót közellátásban részesülők sorából törölni kell.

A vásárlási igazolvány alapján Nagyvárad város területén lakó ellátatlanok jogos háziszükségletükre burgonyát, mely a város területén belül termelt, szabadon vásárolhatnak.

A vásárlási igazolványt az eladó a burgonya elszállításával egyidejűleg átvenni és a terméshasználat igazolásául megőrizni köteles.

A vásárlási igazolvány alapján beszerzett burgonyamennyiségnek a fogyasztó lakóhelyére való elszállításához szükséges szállítási igazolvány kiállítására a feladási hely szerint illetékes elsőfoku közigazgatási hatóságot (főszolgabíró, rendőrkapitány) a törvényhatóság ellátatlanjai részére a m. kir. közéletmezési miniszter által átengedendő készleteknek ugyanazon törvényhatóság területén való továbbításához szükséges szállítási igazolványok kiállítására pedig a törvényhatóság első tisztviselőjét hatalmazom fel.

Olyan fogyasztóknak, akik burgonya-szükségletüket valamely családbeliektől ingyenesen kapják, az ennek elszállításához szükséges szállítási igazolványokat esetről-esetre adott engedélyeket az Országos Burgonya Központi Iroda állítja ki. Ily engedély kérelmezésével egyidejűleg azonban azt, hogy folyamodó a közellátandók sorából törölve lett — megfelelően igazolni kell.

A rendelet hatodik szakaszába nyert felhatalmazás alapján elrendelte a Közéletmezési m. kir. miniszter a termelők (készletbirtokosok) jogos házi igénybevételét (requirálását) is és pedig oly módon, hogy a törvényhatóságok első tisztviselői a törvényhatóságukra a terméseredménnyel arányban állóan általam kivett kontingenst elsősorban önkéntes felajánlás útján, ennek sikertelensége esetén pedig egyidejűleg tényleges rekvirálással is feltétlenül biztosítani tartoznak.

A rekvirálás (önkéntes felajánlási) eljárást legkésőbb 1918. szept. 15-ig be kell fejezni.

Azokkal a termelőkkel szemben, akik készleteket eddig az időpontig ki nem szedik, a rekvirálás (önkéntes felajánlás) hatálya a kiszedés időpontjában tekintendő beállottnak.

Az 1918. szept. 15-ig önként felajánlott készleteket a 764—1918. M. E. számú rendelettel megállapított legmagasabb áron felül a 3298—1918. M. E. számú rendelet szerint 5 Kás ártöbblet, a rekvirált tételekért ellenben csak a 764—1918. M. E. számú rendeletben megállapított legmagasabb ár fog az országos burgonya közvetítő iroda illetve a közvetítés nélkül történt beszerzés esetén közvetlenül az átvevő által a tényleges átvétel alkalmával kifizettetni.

Lukács Odön,
polgármester-helyettes.

Papszt ezredes a zsinagóga lármájának mérséklését kéri.

Papszt Nándor ezredes, a 70 es pótzászlóalj parancsnoka, Jánossy Gyula főkapitányhoz méltánylást igénylő kérést intézett. Elmondja, hogy több ízben volt a fronton, idegeit a háboru megviselte s ha éjjel felébred, nem tud újból elaludni.

Az ezredes a Széna utcai zsinagógával szemben lakik, s az a malőrje, hogy ott rettenetes zajjal imádkoznak, valósággal versenyeznek egymással a kiáltásban. Már több ízben fordult a rendőrséghez, hogy ezt a lármát mérsékeltesse, de a legutóbbi ünnepek alkalmával a hangzavar akkora volt, — hogy azt elviselni nem volt képes. Újból kéri tehát a főkapitányt, hogy hasson oda, hogy az imádkozás csendesebben történjék.

Jánossy főkapitány diszkrét átirattal kéri fel az orthodox hitközséget, hogy a derék ezredes kívánságát honorálja s a tulhangos imádkozásokat szerelje le.

A villamos mai rendje nem tartható.

A vasuti állomás előtt a villamos anynyira megtelt, hogy a kocsis felső ivtartói domboru iv helyett homoru ivre sülyedtek. Szmazsenka Ernő igazgató a kocsis indítását megtiltotta s felkérte a kocsis feljáróin szállófürtként csüngő embereket, hogy szálljanak le.

Egy pár el is hagyta a kocsit, de a rugók meghajlása nem engedett. Az igazgató felküzdötte magát a kocsira, ahol négy katonát talált, akiknek kezében súlyos vasrudak voltak. Felszólítása eredménytelen volt, a hadiak csak Baudiss százados, vasuti katonai állomásparancsnok rendeletére hagyták el a kocsit, amely egyszerre megkönnyebbült.

A közönség tehát tulterheli a kocsikat s ennek következménye, hogy a leggyorsabb menet alatt egy egy utvonalon kétszer-háromszor megállítja a rendőr a kocsikat. Szinte agyarázkódást kap az utazó közönség a hirtelen megállás következtében s a kaulauzők félájultan hagyják el szolgálataikat.

Tiszta sor, hogy a berendezés nem felel meg a háborus követelményeknek, de ennek nem a vasut az oka, mert békeidőben a kocsiknak csak 40 százalékát töltötte meg a közönség s egész kocsipark volt tartalékban. Háboru alatt Nagyvárad lakossága 60000-ről 109 ezerre emelkedett, de 1914 óta nincs műhely, nincs pótkocsi sehol, nem gyártanak még Németországban sem, ahol ugyanez a mizéria. De nincs elegendő ember se, ellenben a szabadságolt katonák előzőnlük a kocsikat s kiszorítják a dolgo után járó polgári népességet, amely mármost is jórészt gyalog végzi el napi teendőit.

Mi tehát a teendő? Több jogot biztosítani azoknak, akik a villamoson hosszabb utat kénytelenek megtenni s kiszorítani azokat, akik kényelemből kis utakat villamoson tesznek meg merő lustaságból. Ezenkívül apasztani kell a megállóhelyek számát s

mint értesülünk, ilyen tervezet már kész is. A vasutól a Szent László térig aligha lesz több, mint 1—2 megálló. Szóba került a tarifaemelés is, a 2 fillérek zavarók és nehezítik a közönség s a kalauznó helyzetét. Végül a csomagokkal utazókat szorítsák ki a kocsikból. Csupa olyan reformot a mely sok bosszúságot fog okozni, a bajon pedig még sem segít. *Több kocsi kell, az az egyetlen segítség.*

Árva Ilonkát örökbe fogadták.

Vay Zoltán dr. h. árvaszéki ülnök nemrég felhívta azokat, a kiknek felesleges leánykaruhájuk van, hogy küldjenek hozzá ilyent, mert Árva Ilonkának nincs ruhája. Érkeztek is ruhaadományok bőségesen. Árva Ilonka felöltözködött s régi ruháját elküldte édes anyjának.

Tudják önök, ki az Ilonka édesanyja? Ha olvasták a *Tiszántúlt*, megakadhatott a figyelmük egy törvénytudósításon, amely egy háborus kettős házasságról szólt. — Annak a Molnár Józsefnek a felesége az Ilonka anyja, aki öreg ember létére két asszonyt bozondított magába s mindkettőt elvette. A büntetést ezután veszi el. — Ez a Molnár József az Ilonka anyját azzal szédítette el, hogy 150.000 koronás vagyonát ígérte neki, amelyet majd végrendeletileg rá hagy.

Az asszony megszerette a férfit s ez mikor látta, hogy elég, a maszlagból nem kell több, bevallotta, hogy nincs is 150.000 korona értékű vagyona. Ugyis hozzáment az Ilonka anyja.

Az árvaszék azonban úgy találta, hogy ez a környezet nem való a leánynak, elvette az anyától s örökbefogadásra ajánlotta megbízható családoknak. Heten jelentkeztek a gondos Vay Zoltán drnál, aki kiválasztotta a legelőnyösebb pályázót egy főpincért, aki havi 4000 korona jövedelmet vallott be és mutatott ki (Nesze neked hivatalnok!). Miután megállapította, hogy vannak álljótékonyak is, akik keresetszerűen üzik az örökbefogadást s csak csalédet kívánnak az örökbefogadott személyében, a főpincér azonban ezek közé nem tartozik, Árva Ilonkát kiadta a főpincér családjához, amely megígérte, hogy majdan örökli a főpincér vagyonát is.

Igy jutott Árva Ilonka új családba jó viszonyok közé.

Hertling állása megingott. A német kancellári hivatalban válság fenyeget. Hertling gróf távozásának időpontja még nem biztos. Mint ismeretes, a kancellár legutóbb is, amikor a porosz urakháza bizottságában az általános, egyenlő választói jogról szóló javaslatot tárgyalták, megismételte azt a határozott kijelentését, hogy az általános választói joggal áll vagy bukik.

* A Népszövetségi Hangya Szövetkezet részjegyeinek aláíróit figyelmeztetjük, hogy az aláírt részjegyek után járó összeget szeptember hó 15 ig teljesen fizessék be, mert a befizetés elmulasztása esetén részükre nem állítható ki a tagsági könyvecske. Befizetések naponta d. u. 4 órától kezdve eszközölhetők.

Az angol hadüzenet nem változtat a dolgokon.

Helsingfors, szeptember 10. Diplomáciai körökben rámutatnak arra, hogy az Oroszországhoz intézendő esetleges angol hadüzenet a dolgok állásán mitsem változtatna, mert ami a Murman-partoktól délre történik, mutatja, hogy Anglia és Oroszország között tényleges hadiállapot van.

Foch tovább akarja üldözni a németeket.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A Frankfurter Zeitung jelentése szerint Foch generalisszimusz a párisi tanács üdvözlő levelére távirattal válaszol, melyben hangoztatja, hogy az ellenséget tovább fogja üldözni. A francia lapok katonai kritikái ebből arra következtetnek, hogy az új Hindenburg-vonalon nemsokára döntő csatákra kerül a sor.

Hazebrouck, Bailleul és Loëure romhalmaz.

Budapest, szeptember 10. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: A Havas ügynökség jelentése szerint Arras és Hazebrouck városok még tegnap is kiváltak téve a németek nehéz tüzérségi tüzének. Amiens városát a német repülők ismét megtámadták és számos bombát dobtak le. Bailleul és Loëure városok a legteljesebb pusztulás képét mutatják.

HIREK

* Személyi hír. Dr. Hoványi Géza udvari tanácsos, orsz. képviselő Nagyváradra érkezett.

* A munkapárt értekezlete. A nagyváradai munkapárthoz tartozó városi törvényhatósági bizottsági tagok ma, szerdán, szeptember hó 11-én délután fél 6 órakor a holnapi városi közgyűlés alkalmából a Keresk. Csarnok helyiségében értekezletet fognak tartani.

* A függetlenségi párt értekezlete. A nagyváradai függetlenségi és 48-as párthoz tartozó törvényhatósági bizottsági tag urakat tisztelettel felkértem, hogy a holnapi közgyűlés tárgysorozatának megbeszélése végett ma, szerdán este 6 órakor az Iparos-kör helyiségében teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

* Katonai kitüntetés. Szabó Sándor 101. gy. ezredbeli századosnak és Török István főhadnagynak és Harsányi Antal 37 es hadnagynak vitéz magatartásaért a király a Signum laudis adományozta a kardokkal.

* Hazamennek az osztrák gyerekek. Vadnay Andor kormánybiztos táviratilag felhívta Fráter Barnabás alispánt, hogy a nyaraló osztrák gyerekekről a hiányzó kimutatásokat a jegyzők, a főszolgabírók s a gyermekmenhely igazgatója útján terjesszék fel hozzá. Csak akkor lehet a gyerekeket utnak indítani, ha ezek a kimutatások beérkeztek. Amennyivel késnek a hatóságok, annyal később mennek el az osztrák gyerekek.

* Szacsvaysták összejövetele. A „Szacsvay asztaltársaság“ ma (szerdán) este 8 órakor tartja a Rimanóczy-vendéglőben levő külön helyiségében (Körös felől) a nyári szünet után első társas összejövetelét, melyre az asztaltársaság tagjait hazafias tisztelettel meghívja a Szacsvay-asztaltársaság elnöksége.

* Adományok a vakkatonáknak. M. M. 20 koronát küldött szerkesztőségünkbe a vakkatonák javára. Gyűjtésünk ezzel 5728 K 58 fillérre emelkedett. Rendeltetési helyére juttatjuk.

* Biharvármegye őszi közgyűlése. A vármegye szeptember hó 18 án délelőtt 9 órakor tartja őszi közgyűlését Malatinszky Lajos főispán elnöklésével. Ezt megelőzőleg a szakosztályok tartanak ülést, s a számonkérőszék vizsgál.

* Papírkimélés. Eddig nagy árkusokra irták a katonai felmentésekre vonatkozó felterjesztéseket. Most ez elmarad. A földművelésügyi miniszter ugyanis a következő rendeletet küldte a vármegye főispánjának: A honvédelmi miniszterrel egyetértőleg értesitem Cimedet, hogy a november 30-án lejáró mező- és erdőgazdasági felmentések előterjesztésének egyszerűsítése érdekében az összes hatóságok munkásságának igen lényeges megkönnyítését és ezzel kapcsolatban a legmesszebbmenő papírkimélést határoztuk el. Két héten belül minden körjegyzőnek s a névjegyzéket felvevő közegeknek megirt rövid és világos nyomtatott utasítást fogok küldeni. Ennélfogva a meghosszabbítás iránti felterjesztések tétele csakis munkaidő és papírpazarlás volna újabb rendeletemig. — M. kir. földművelésügyi miniszter.

* A reáliskola áthelyezési költségeire. Schenker Endre földbirtokos a reáliskola áthelyezési költségeire 100 koronát, dr. Gerbert Ottó püsp. jószágkormányozási titkár 40 koronát juttatott szerkesztőségünkbe. Rendeltetési helyére juttatjuk s további adományokat is kérünk a közérdekű célra.

* Megszökött az ablaktolvaj, vigyázat! A királyi ügyészség tegnap telefonon közölte Jánossy Gyula főkapitánnyal, hogy Sütő Mihály, a hirhedt ablaktolvaj, megszökött. Sütő volt az, aki mindent az ablakon keresztül lopott s e tekintetben tartja a rikordot. Mindenki jól teszi, ha vigyáz az ablakaira.

* Beiratások a kir. kath. jogakadémián. A nagyváradai kath. kir. jogakadémián az 1918—19. tanév első felére szóló beiratások már megkezdődtek és szeptember 15 ig bezárólag tartanak. Ezen határidőn túl már csak kellő igazolás mellett külön dékáni engedély alapján lehet beiratkozni. Szeptember 15 én délelőtt 10 órakor a premontrai rendtemplomában Venisancte és 16 án megkezdődnek az előadások.

* **Népszövetségi mozielőadás.** Utazni ma bajos és kellemetlen, az utazás drága, a vonatok tömöttén cammognak állomásról-állomásra, ahol az élelmezési viszonyok szegényesek és mégis költséges az étkezés. Ha nem vasuti állomás a célunk, hanem innen kocsin kell tovább mennünk, a fuvar szinte megfizethetetlen s ha nem viszünk ennivalót, nem eszünk. A turista utja ma kockázatos, nehéz és nélkülözésteljes. Kimenteni az országból bajos, semleges országokba menetel drága, pénzünk értéke a háttér átlépésével csökken, a mozgás se olyan szabad kint, mint azelőtt. A jó mozi mindent pótol, ha izléssel vezetik, elébed varázsojja a legszebb tájakat, tavakat, hegyeket, természeti ritkaságokat, ha nem betérésre akar tanítani, hanem jóra, nemesre és hasznosra, kedves történetek keretében az emberi szív gyönyörű léktetéseiről mutat be finomul szőtt drámákat s vidám felvételekkel szórakoztat gondjaid között is. A Népszövetségi Mozi vasárnap kezd meg rég várt előadásait, bizalommal küldheted oda gyermekeidet, mert műsora válogatott, tiszta képei művészi, nemes tendenciájúak, gyönyörbödítők s mulattatók. Nézd meg, nem csalódot. Két előadás lesz vasárnap: egyik 4 órakor, másik 6 órakor kezdődik.

* **Házasság.** Budapestről írják: Dr Némethy Károly polgármesteri titkár, Némethy Károly belügyi államtitkár fia házasságot kötött Csák Iccával, néhai Csák Máté református lelkész leányával.

* **Az orosz foglyok hazaszállítása megkezdődik.** Jantsovics Emil főhadnagy, hadifogoly ügyeleti tiszt a következőket közli velünk:

Az orosz hadifoglyok hazaszállítása tényleg megkezdődik és legközelebb egy 350 főből álló szállítmány fog utnak indítani. A hadügyminiszterium 70413—1918. Abt. 10. számú rendeletével a fogolyügyi szabályzat XIII. szakasz B. pontja alapján szeptember hó ötödikével a vármegyébe és a városba munkára kiadott valamennyi orosz hadifoglyot felmondta, úgy, hogy ennek következtében a hadifogoly ügyeleti tiszt valamennyi orosz hadifoglyot, minden további felmondás nélkül bevonultatni jogosult. Ugyancsak fenti rendelet kimondja, hogy az orosz hadifoglyok helyett a hadvezetőségnek nem áll módjában pótlást adni és az ezirányban előterjesztett kérelmeket fel sem szabad terjeszteni.

* **Dajkovits János meghalt.** Dajkovits János fényképész Budapesten a Pajor szanatóriumban vasárnap este meghalt. A haláleset híre tegnap terjedt el s általános részvétet keltett mindenfelé. Dajkovits már régebben betegeskedett, gyomorbaja volt s a múlt héten ment fel Budapestre, hogy ott gyógykezeltesse magát. Vasárnap állapota válságosra fordult s nemsokára telefonon érkezett a hír a mélyen sujtott özvegyhez, hogy férje kiszenvedett. A holttestet hazaszállítják s itt valószínűleg csütörtökön lesz a temetése. Özvegye és gyermekei gyászolják.

* **Adórajstromok közszemlén.** Értesitem az érdekelte adózókat, miszerint Nagyvárad város III. ker. Váralja, Velence, Csillagváros és Hegy városrészeire vonatkozó föld- és házbirtok után járó 1917. évi ált. jöv. pótladó kivetési lajstrom folyó évi szeptember hó 12-től szeptember 19-ig bezárólag a városi adóhivatal 27. számú szobájában 8 napi közszemlére ki van téve, azt a jelzett idő alatt bárki megtekintheti és esetleges észrevételeit megteheti. Nagyvárad, szept. 10. Juricskay Barna, pénz és adóügyi tanácsos.

* **Pártfogó ügyvédek díjazása.** Az igazságügyminiszter 500,000 koronát szánt az ügyvédek díjazására, akiket az elsőfoku bíróságoknál a szegény fél részére hivatalból rendelnek ki perekben pártfogóul és védőkül a bűntudományokban. Az ily ügyekben a háborúból hazatért ügyvédekkel rendelik ki, akikről az ügyvédi kamara névjegyzéket készít. A kirendeletéről a bíróság értesíti a kamarát s a kirendelet megszüntése után a kamara választmányja állapítja meg a pártfogó ügyvéd tiszteletdíját. A miniszter az 500,000 koronát arányosan osztja fel, az ügyvédi kamarák között s az így kiutalt összegből utalja ki a kamara választmányja a tiszteletdíjakat. Hadba nem vonult ügyvédek ily díjazásban csak különös méltányolást igénylő okból részesülhetnek.

* **Iparostanonciskolai beiratások.** — Tekintettel a beiratások tárgyában kiadott legújabb szigorú miniszteri rendeletre, felhívom a késedelmes mestereket, hogy tanulóikat sürgősen beírassák. A folyó hó 15-ig be nem írott tanuló mesterei a rendelet értelmében a rendőrhatalóságnak fognak azonnal bejelenteni és szigorúan büntetve. Szűts László, iparisk. igazgató.

* **Drágább a sör mától kezdve.** A sör, amely alatt a háborús viszonyok között habos sárga vizet értünk, összesen 1, legjobb esetben 2 százalék alkoholtartalommal, követi a példát s drágul. A sör hektoliterje béke időben a gyárban 50, nagykereskedőnél 60 koronába kerül, kimérésnél egy pohár ára 30 fillér volt. A háboru alatt megnőtt az ára hektoliterenkint 200 koronára, a viszonteladónál 240 re, poharankint tehát ma 90 fillér. Kőbánya azonban gondolt egyet s a sör hektoliterét mától kezdve felemelte 289 koronára, amihez a viszonteladónak 16 korona fuvarköltsége számítható, emellett a hordókból egyet vagy ellopnak a vasuton vagy megfújják. Egy pohár sör tehát mától kezdve 1 korona, 1 korona 10 fillér lesz. Nagyon nincs mit válogatni, a bor ma 12—15 korona literenkint, tiszteres alkoholtartalommal.

* **Kazárok kalandja Nagyváradon.** Mikor megjöttek, azt kérdezte tőlük egy rendőrtisztviselő:

— Mi az, megint kiüldözték magukat valahonnan, hogy eljöttek ilyen utra?

— Miért nem maradtak otthon? Ki fogja felválni a barcheszt? Ilyenkor mézeskalácsot ad az ember otthon a gyerekeknek.

— Hát, — felelt az egyik, a gyerekek otthon meglesznek, de nekünk el kellett jönni a wizenitzi csodarabbihoz, mert minden évben eljöttünk hozzá, akárhol volt. Mikor bejöttünk Váradra, ott állt egy kocsi a pályaudvar előtt, felkapaszkodtunk rá, mire a kocsis azt mondta, hogy menjünk le, ez a kocsi a püspöké. Jó, jó mondtuk, de hátha nem jött meg a püspök, aztán addig el is vihette minket a csodarabbihoz. A kocsis azt mondta, hogy majd elvisz minket a határos rendőrség, mire a kocsinulók hirtelen leugráltak, úgy félték a határrendőrségtől.

* **Tűzifa az iparosoknak.** Felhívjuk mindazon iparosok figyelmét, akik tűzifa-szükségletüket még nem szerezték be, hogy azt a hivatalos órák alatt az ipartestület hivatalában a hét folyamán eszközöljék, mert a visszamaradt famennyiséget a telep hiánya folytán kényszerítve leszünk egy tömegben az arra jelentkezőnek eladni. A tűzifa hasított bükkfa ára méterenkint 77 korona. — Az ipartestület elnöksége.

* **A közönség a legjobb detektiv.** A hetekben több bűneset fordult elő a városban, amelyeknek tetteseit maguk a károsultak fogták el s vitték be a rendőrségre. A közönség maga a legjobb detektiv, meg is fogja a tetteseket, mert ehhez kevés a rendőr.

* **A Nagyvárad Hatósági Munkaközvetítőben** (Reáliskola-utca 4.) Telefon 16-80. 1918 szeptember 9. Foglalkozást kap:

Asztalos segéd 13 heti 400 korona fizetéssel: fodrász 2, gyárimunkás, napszámos 16, keresk. alkalmazott (kereskedő segéd, utazó) 1, kádár 2, kovács 3, kocsis 3, kerékgyártó 1, lakatos 9, munkásnő 7, molnár 1, szabó (férfi és nő) 6, szeszfőző 1, szolgazemélyzet (hetes kocsis, kihordó 4, iparostanuló (fiú és lány) 10 keresk. tanuló 2, gépirónó 1, ács 1, keimefestő 1, timár 1, szobafestő 1, pincérlány 2, szijgyártó 1, bádogossegéd 1.

Foglalkozást keres: bádogos 2, cimfestő 1, fodrász 1, gyárimunkás, napszámos 2, gépirónó 3, géplakatos 7, hentes 1, házvezetőnő 1, kárposztos 1, kereskedelmi irodai alkalmazott 21, kovács 3, kocsis 1, pénzbeszedő 1, munkavezető (alépitményhez ács) 2, szabó 1, szolgazemélyzet (hetes, kocsis, kihordó) 9 iparostanuló (fiú és lány 3, ács 1, pincér 1, pék 1, molnár 4, szeszfőző 1, mozdonyvezető 2, pénztárnoknő 1, kulcsár 1, keresk. tanuló 1, fűtő 2, kőműves 1, gazdasági alkalmazott: kulcsár, ispán, gyakornok, felügyelő 4.

A közvetítés, amely ingyenes, csak délelőtt történik.

* **Zongora és énekórákra** beiratkozni lehet naponta d. e. 12 óráig. Előkészítik a Zeneakadémiára és énektanítói tanfolyamra. Tisztelettel *Lamprecht Mici*, az Országos M. Kir. Zeneakadémián államilag képesített okl. ének- és okl. zongora-tanítónő, Arany János-utca 4. Ugyanott új zongora vagy pianó eladó, esetleg bérbeadó.

* **Megnyit** a Körös utcai régi jóhírnevű Korzó-kávéház. Pontos kiszolgálás, olcsó árak, kitűnő italok, hideg ételek. Minden este cigányzene. Szíves pártfogást kér kiváló tisztelettel *Klein László* tulajdonos.

Igazságszolgáltatás.

A tábla is felmentette Boros Jenőt.

Boros Jenő nyomdatulajdonos, mint Rákos Vilmos nyomdatulajdonos vádja mondja, 1917 május 21-én Budapestre ment a nyomdatulajdonosok közgyűlésére, ahol megtudta, hogy az ólombetűk 10 százalékát rekvirálni fogják. — Hazajött s március 23-án a saját ólombetűit felküldte Pestre a fémközponthoz másnap pedig Rákos Vilmostól kölcsönkért 136 kg. ólombetűt azzal, hogy másként nem tud dolgozni, nincs ólombetűje, valójában pedig az ólombetűket felhasználta, míg a sajátját drágán eladta. Ezért család miatt feljelentette Rákos Borost, akit a törvényszék felmentett.

A királyi ítélőtáblán *Harmathy Károly* kuriai bíró elé került az ügy, a vádat *Mis Kovszky* Jenő királyi ügyész képviselte. Felolvasták az összes iratokat s kihallgatták *Mitrik József* tanút s a vádbeszéd és *Kölcze* Jenő dr. védelme után a tábla *Boros Jenő* felmentő ítéletét helybenhagyta azzal, hogy *Boros vétel útján* jutott az ólombetűkhöz, tehát a vádbeli cselekményt nem követte el. Az ítélet jogerős.

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Becsület.
Csütörtök: Románc.
Péntek: Leányvásár.
Szombat d. u.: Kék róka, este: Leányvásár.

Műsorváltás Barics Gyula betegség miatt. Már a vasárnap esti előadás során feltűnt, hogy a színház új erőssége, a főszerepet játszó Barics Gyula indiszpozícióval küzd. Barics Gyula egészségének helyreállítása végett néhány napi szabadságot vesz igénybe, hogy azután minden valószínűség szerint megerősödve, újult erővel induljon neki a szezonnak. Addig is, mivel a közeli előadásokon Barics nem vesz részt, műsorváltás áll be. Tegnap este a kitűzött Leányvásár helyett Békefy Lajossal a főszerepben a Stambul rózsája került színre. Pénteken viszont a Stambul rózsája helyett Leányvásár. — A műsor többi része változatlan marad.

A becsület. Sudermann nagyszerű színműve ma kerül színre. Az idei szezonban nagy sikert aratott színműnek ma esti előadása épügy a teljes sikert igéri, mint a repiz előadás.

Románc. Kedves, finom hangulatával, eredeti és szokatlanul új milliójével a legmelegebb sikert aratta az elmúlt szezonban ez az amerikai színjáték. A tavalyi siker fog felújulni a Románc csütörtök esti előadásán.

Az asszony és a bábu. Ez a spanyol levegőben játszó forró és mégis decens, érdekes és irodalmi színjáték: Az asszony és a bábu. A budapesti Vigaszínház hangos és frappáns sikere kísért máris Váradon, amikor pedig még csak a szorgalmas próbák folynak a nagyszerű darabról.

Apollóban. Megdöbbentő kriminálpszichológiai rejtély az a briliáns filmjudozás, amelyet ma friss és érdekes programja során hoz színre az Apolló. A címe maga is titokzatos: 99... Mi ez? Mit jelent? Milyen rejtelmet fed ez a szám? Egy megrázó bűnügy komplikált szálai szövődnek izgalmas jelenetek közben s szíveket dobogtató misztikum homályában rajzolódnak ki a dráma alakjai, mint sejtelmes szilhuettek. A budapesti Royal apolló most mutatta be a filmet óriás sikerrel. A főszerepüket kiváló magyar művészek: köztük Gál Gyula, Szerény Zoltán, Várkonyi Mihály, Z. Molnár László, Balassa Jenő és a nagyszerű Kláry Lotto játszáik.

Szerkesztői üzenetek.

Bezárt városi pénztár. Tegnap számunkban, hozzánk érkezett felszólalás folytán, megírtuk, hogy az elmúlt szombaton a városi főpénztár zárva volt, állítólag azért, mert a pénztárnoki teendőket jelenleg helyettesként el látó pénztári segéd tiszt izraelita vallású s így szombaton újév napját ünnepelte. Az ellen nem lehet senkinek kifogása, sőt helyes, ha valaki az ünnepét megünnepli, de azt feltétlenül helytelenítjük, hogy rendes szolgálati napon a városi pénztárt egyszerűen bezárják. A helybeli pénztárak között egy sem volt bezárva. Tessék az illető pénztárnok heiyett bizonyos ellátmánnyal helyettesít állítani, akkor pénztár átadás nélkül is nyitva tartható a pénztár.

Főszerkesztő: **Dr. KRÖSER ALADÁR.** Felelős szerkesztő: **Dr. PAPP KÁROLY**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r.-t.

Nyílttér Mérlegképes főkönyvelő

irodavezető- lehetőleg a tűzifa szakmából azonnali belépésre kerestetik új részvénytársasághoz, lehet nő is. Ajánlatok fizetési igények megjelölése mellett Faragó Vilmos Nagyvárad, Schlauchtér 2. címzendők.

Irodának

alkalmas 1 vagy 2 szobás helyiséget keresek lehetőleg központban, vagy Rákóczi-uton. Cim Faragó, Schlauchtér 2. Telefon 12-98.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház művésznőinek egyedüli fűző szállítója. — Tisztításokat és átalakításokat elvállalunk. Fűzők mérték után a legrövidebb idő alatt elkészítetnek.

Több kisebb nagyobb bérház

ELADÓ.

A vételhez szükséges jelzálogköcsönöket előnyös feltételek mellett bonyolítja le a

Nagyvárad Takarékpénztár
Teleky-utca 2. sz.

Szent László Püspök gyógyfürdő Nagyvárad mellett.

A kénes hévíz források természetes forrósága 42°C Kénes hőforrását már 300 év óta használják bámulatos gyógyhatással köszvény, csusz, csontbajok, női betegségek és hasonló fájdalmas betegségek ellen.

Mindenről kellőleg gondoskodva van!

500 holdas fenyőerdő közvetlen a virágos park mellett. Villanyvilágítás az egész telepen és az összes szobákban. — Nagyszabásu nyári uszoda 26°C folyton befolyó forrásvizvel, uszástanítás, napfürdő, homokkura. Fürdőismertetőt küld: az Igazgatóság.

* Püspök-fürdői kedvezményes jegyek a Népszövetségi Hitelszövetkezetnél kaphatók.

URÁNIA mozgó- színház	MA
	Szélhámos triol.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

APOLLÓ mozgó- színház	MA
	Nick Fantom.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

VIGADÓ mozgó- színház	MA
	Pompéi végnapjai.
Előadások kezdete hétköznapokon 5 órától, szombat, vasárnap és ünnepnap délután 3 órától.	

HETI ÁRJEJYZÉK:

Porcellán mozsár ütővel	12.-
Majolika gyümölcsállvány 6 tányórral	15.-
Majolika tálca fogóval	8.-
Majolika cukortartó díszes	8.-
Majolika gyümölcskészlet	8.-
Vizes készlet csiszolt üvegből	12.-
Boros	12.-
Likör	12.-
Befőttes készlet kristály fehér	12.-
Gyümölcs készlet kristály üvegből	12.-
Majolika fali sőtartó színes	8.-
Majolika vizeskancsó színes	10.-
Kenyérkosár színes üveggel	10.-
Chinaezüst cukortartó	10.-
Chinaezüst gyümölcsállvány	10.-
Majolika virágváza színes	5.-
Majolika virágtálcák	5.-
Majolika diszfigura	5.-
Porcellán főzőlábas	5.-
Porcellán főzőfazék	5.-
Teáskészlet színes aranyozással	50.-
Kávékészlet színes aranyozással	50.-
Feketéskészlet színes aranyozással	50.-
Ebédőkészlet felszerelve sz. aranyozással	150.-
Hidegfelvágottas készlet sz. aranyozással	40.-
Mosdókészlet színes finom díszítéssel	50.-
Falitükör színes aranyozott kerettel	80.-
Asztali-lámpa teljesen felszerelve	25.-
Függő-lámpa teljesen felszerelve	30.-
Teáspohár chinaezüst foglalásban	8.-
Teáscsésze színes finom aranyozással	4.-
Kávécsésze	4.-
Köpcésze	5.-
Főzőlábas barna tűzálló füllel	5.-

Nippek, Figurák, Szent Antal szobrok, Mária szobrok, Szentelt víztartók, Konyhaberendezési cikkek, Képek, Ablaküvegezés.

Eladás nagyban és kicsinyben!!

KOMLUS TESTVÉREK

üveg, porcellán, lámpa, táblaüveg és diszjúáru nagykereskedés.

Nagyvárad, Zöldfa-u. 13. sz.

Telefonszám: 372.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden szó ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Borszivó

gépet teljes felszereléssel megvételre keresek. Kalenda János cég, Szent László-tér.

Izletes saláta csakis „salátfé” saláta fűszerrel készíthető, ecet, olaj, bors vagy só hozzátevéle nélkül használható. Kapható Farkas István Apolló drogériájában.

Két iskolás kisleányt teljes ellátásra elvállalok. Körös-u. 23. ajtó 5. szám.

Bélyegeket

veszek akármilyen mennyiségben. — Szilágyi Dezső-u. 5. sz. Földszint lépcsőházban balra. Telefon 1—95.

Jogi könyvek

gyűjteményes kiadások, Corpus Juris Hungarici 1900-ig bőrkötésben stb. eladók. Cim a kiadóban.

Valódi

gummi harisnyatartók párja 8 K. Hegedűs János Rákóczi-ut 1. Vasárnap zárva.

Poloskairtó

Noksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák irtására. Kis üveg 4 K, középüveg 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Ruhafesték

valódi két oroszán H védjegyű minden színben kapható. Ára 70 fillér. Viszonteladók árendményben részesülnek. Farkas István „Apolló” drogériája, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Kötött

és szövöttáru különlegesek! Gyönyörű kötött kabátok, blousok, selyem és flor harisnyák, keztyűk, svetterek, trikók, juponok, selyem alaruhák. Nagy választék, méltányos árak. Tisztviselőknak árendmény. Czillér Imre nagyruházában.

Butorozott

szobák kiadók Zöldfa-épület emeletén. Értekezhetni a szobakezelőnél.

Kertész

(konyha és virág) megfelelő állást keres. Papp Sándor Huszártanya, up. Bikács.

Raktárkezeiönöt

keresünk mielőbbi be lépésre. Rigler József Ede részv. társ., Rákóczi-ut 3.

Zongoratanitónő,

ki intézetben is több év óta tanít, magánzongora órákat vállal jutányos feltételek mellett. Házhoz is jár. Pável-u. 19.

Fényképezési

lemezek, papírok, vegyszerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apolló” drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Pemete

és hársfamézcukorka elhárítja a köhögést és rekedtséget, hurutot, kiváló hangtisztító, oldó hatása. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Tyukszemirtó

három nap alatt elmulaszt tyukszemét, bőrkeményedést és szemölcsöket. Ára 2 kor. Kapható Farkas István „Apolló” drogériájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7—B. sz.

Tavaszi

szeplők, májfoltok, bőrvörösség, kiütés, mitreszerek ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vióra átmosó ára 6 korona. Kapható Farkas István Apolló drogériájában, Rákóczi-ut 7—B.

Jó bizonyítványokkal rendelkező megbízható egyén hivataloslag minőségben állandó alkalmazást nyer az Egyesült Bank és Takarékpénztárnál, Bémer-tér 4.

Ne dobja ki pénzét új ruhákért, mert a kiadónban bevált ruhafestékekkel régi ruhadarabjait olcsó pénzért házilag átfestheti. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógyszer-tárában, a városháza mellett.

Ő csász. és Apost. kir. Felsőének legfelső felhatalmazása folytán.

45. csász. kir. államsorsjáték
polgári jótékonycélokra.

Ezen sorsjáték 22.747 készpénznyereményt tartalmaz, 700.000 kor. összértékben. **A főnyeremény 250.000 korona.** A húzás nyilvánosan Wienben, 1918. október 3-án fog megtartatni. Egy sorsjegy ára 5 K.

Sorsjegyek Wienben a csász. kir. államsorsjátékok osztályánál, III., Vordere Zollamtsstrasse 5. sz. a., a m. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Bpest, IX., Vámpalota, továbbá a lottógyűjtődékben, dohánytözsdekben, adó-, posta- és távírdahivataloknál, vasuti állomásokon és váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvétel részére ingyen adatnak ki. A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét. **A csász. kir. államsorsjátékok vezérigazgatóságától.** (jótékonycélu sorsjátékok osztálya.)

LEGF. BUZACSRIZ,

tolyékony „ARGOS” csiriz, faszeg, mindenféle CIPÉSZKELLÉKEK, BŐR-TALP VÉDŐK stb. Legf. CSONTENYV

kapható Stern Miklós bőrhulladék üzletében Nagyvárad, Zölofa-u. 9. sz.

Vidékikérjenek árajánlatot

Mocsáry Sándor

TELEFON: 1404.

Zöldfa-épület, utcai helyiség.

Villany- és vízvezeték-szerelő, bádogos, lakatos, műszerész és bronzműves.

írógép, gramofon, kerékpár és National Cassa javító. Elektrotechnikai cikkek, 1/2 Wattos Wolfram-szálas Tungstam-égők, villanyvasalók állandóan raktáron.

Félix gyógyfürdő

Nagyvárad mellett

Kelet-Magyarország leglátogatottabb név víz fürdője. Természetes 49°C hőmérsékletű forrás, kőszvény, csusz stb. ellen

Téli-nyáron nyitva! Villanyvilágítás!

Téli szeziónban (október-május) pensiórendszer. Prospektust díjtalanul küld a

Fürdőigazgatóság.

A Félix-fürdő kedvezményes jegyei a Munkásbiztosító Pénztárnál kaphatók

Felső Kereskedelmi és Polgári iskolából kimaradt tanulókat magánvizsgára előkészít felelősséggel

a Középiskolai Előkészítő Donát-tanfolyam

Beöthy Ödön-utca 30. sz. Telefon 1000.

Új kereskedelmi tanfolyam

hölgyek részére (gyors- és gépírás, számtan, könyvvitel, helyes és szépírás) szeptember 15-től kezdve a DONÁT-féle tanfolyamban Beöthy Ödön-utca 30. Telefon 1000. Telefon 1000.

A Sajtó hölgybizottság

könyv és lapterjesztő vállalata: a Kossuth Lajos-utcai trafikban ajánlja könyveit és lapjait

Ne vásároljunk könyveket, mielőtt szét nem néztünk a Sajtó hölgybizottság

BIZOMÁNYI ÜZLETÉBEN
Támogassuk ezen új vállalatot!!!

Eladó ingatlanok:

Nyomda-u. 4. sz. ház, földszintes, nagy parkkal.

Rulikovszky-uti 18. sz. alatti 1 emeletes bérház és

Füzes-u. 69. sz. alatti ház.

Felvilágosítást nyújt a Magyar Bank r.-t.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP: NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

Értesítjük a város t. közönségét, hogy villamos főzőedények, Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban kaphatók. Telefon rendelésre izzólámpák díjmentesen házhoz szállítanak. Elvállalunk villamos világítási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. **Csillárok**, 1/2 wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig. Villamos motorok nagy választékban kaphatók. Költségvetéseket díjmentesen készítünk.

A telep telefonja 514.

Főszerező telefonja 55.